

Aktif Öğrenme Modelinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri Üzerindeki Etkisinin Belirlenmesine Yönelik Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri¹

Student and Teacher Opinions on Determining the Effect of Active Learning Model on Critical Thinking Trends

Fevzi Dursun², Ayhan Bulut³

Öz

Araştırmanın amacı aktif öğrenme modeline göre işlenen Türkçe derslerinin eleştirel düşünme eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemektir. Bu araştırma aktif öğrenme modelleriyle planlanan 7. sınıf Türkçe derslerinin öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri üzerindeki etkileri araştıran deneysel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu Erzurum da 2016-2017 eğitim öğretim yılında yedinci sınıfa devam eden 59 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden 29 öğrenci deney grubunu; 30 öğrenci de kontrol grubunu oluşturmaktadır. Deney grubundan 29 öğrencinin her biri ile yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla bireysel görüşmeler yapılmıştır. Aynı süreç uygulama öğretmenine yönelik olarak hazırlanan görüşme formu kullanılarak tekrarlanmıştır. Araştırma süreci haftada 2 ders saati olmak üzere toplam 10 hafta sürmüştür. Öğretmen ve öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla yapılan görüşmelerin analizinde içerik analizi ve betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Öğrenci ve öğretmenlerle yapılan bireysel görüşmeler analiz edildiğinde öğrencilerin ve uygulama öğretmenin aktif öğrenme modeli kullanılarak işledikleri Türkçe derslerinin eleştirel düşünme eğilimlerini çeşitli açılardan olumlu yönde etkilediğini ifade ettikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aktif Öğrenme, Eleştirel Düşünme Eğilimi, Türkçe Öğretimi.

Abstract

The purpose of the study is to determine the effects of active learning model applied in the 7th grade Turkish Language course on students' critical thinking tendencies. This study is an experimental study that investigates the effects of 7th grade Turkish lessons planned on active learning models on students' critical thinking dispositions

The study group of the research consists of 59 students who were in the seventh grade during the academic year of 2016-2017 in Erzurum Province. Of these students, 29 students constituted the experimental group and 30 students constituted the control group. Individual interviews were conducted with each of the 29 students to in the experimental group with the help of the semi-structured interview form. The research process lasted for a total of 10 weeks, 2 hours per week. Content analysis and descriptive analysis method were used in the analysis of the interviews with teachers and students via semi-structured interview form. When individual interviews with students and teachers were analyzed, it was determined that students and practice teachers stated that Turkish lessons, which were used by using active learning model, had a positive effect on critical thinking tendencies in various aspects

Keywords: Active Learning, Critical Thinking Tendency, Turkish Language Teaching.

Araştırma Makalesi [Research Paper]

Submitted: 20 / 12 / 2018

Accepted: 02 / 10 / 2019

¹ Bu çalışma Ayhan Bulut'un doktora tezinden türetilmiştir.

² Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, fevzidursun@gmail.com, Orcid: 0000-0003-2103-8940

³ Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, ayhanbulut@bayburt.edu.tr, Orcid: 0000-0001-6482-8032

Giriş

Modern çağda ulaşılmak istenen eğitim anlayışı bilimsel kuram ve esaslara dayalı olarak düzenlenmektedir (Börekçi, 2009). Bilim odaklı modern eğitim anlayışında öğrenci bilimsel düşünmeyi, araştırmayı, sorgulamayı, yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi, sonuçlar üzerinde tartışmayı, öğrenci merkezli eğitim anlayışını, bilgiyi yapılandırmayı, öğrenmeyi anlamlandırmayı ve üst düzey zihinsel düşünme becerileri ön planda tutar. Bu öğrenme anlayışında amaç öğrenciye bilgiyi aktarmaktan ziyade, onlarda öğrenmeyle ilgili merak uyandırmak, öğrencilerin bilgiyi özümsemesine ve aktif olarak kullanmasına yönelik ortam hazırlamaktır (Güney, 2011).

İnsanı diğer varlıklardan ayıran düşünme özelliğinin nitelikli olarak geliştirilmesi oldukça önem arz eden bir konu hâline gelmiştir. Düşünme doğal olarak öğrenilen bir süreçken, eleştirel düşünme doğal olarak öğrenilmez; öğrenilmesi için çaba harcanması gerekir (Gelder, Ritchart ve Perkins, 2005). Başlangıçta kişinin kazandığı öz güvenle başlar, sonra yaşam boyu devam eder. Eleştirel düşünen birey okulda öğrendiklerini yaşama aktarmaya başlar. Okuldan sonra hayatı; sorgulayarak ve karşılaştığı sorunlara karşı çözümler üreterek ve kendini daha güçlü hissederek geçirir (Kırmızı, Fenli ve Kasap, 2014).

Öğrencilere üst düzey düşünme becerilerini kazandırabilmenin en temel unsuru nitelikli anadili eğitiminden geçmektedir. Anadili olarak Türkçenin öğretimi, eğitim sürecinde çok önemli ve geniş bir yer tutmaktadır (MEB, 2015). Aynı zamanda dil insanlar ve toplumlar arasında iletişimi sağlayan bir güç ve araçtır. Dilde bulunan yaratıcı güç insanın düşünce dünyasını geliştirirken, paylaşmayı ve yardımlaşmayı da öğretir (Cihan, 2010). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi eğitim sistemi çerçevesinde, belirlenen amaçların hayata geçirildiği temel alandır. Türkçe dersinin öğretimi ulaşılmak istenen hedefler, öğrenciye kazandırılmak istenen kazanımlar doğrultusunda oluşturulur (Kavcar, 2004).

Nitelikli ve zengin bir öğrenme yaşantısı ancak iyi düzenlenmiş bir eğitim süreciyle benlik kazanabilir. Bu nedenle ulaşılmak istenen hedeflerin ve kazanımların zengin bir içerikle ve nitelikli bir öğrenme yaşantısıyla desteklenmesi gerekir. Öğretmen ve öğrencilerin birbirleriyle olan iletişimini arttıran, öğrenme sürecinde öğrenciyi merkeze alan ve öğrencileri kendi öğrenme sürecinden sorumlu tutan yöntem ve tekniklerin etkili şekilde kullanımı öğrenme sürecini daha zevkli hâle getirecektir. Eğitim sisteminde meydana gelen yeni yönelimler, toplumları yeni öğrenme yöntem ve modelleri konusunda arayışlar içerisine girmeye zorlarken; bu beklentileri karşılama noktasında aktif öğrenme modeli de araştırılması gereken alternatif bir konu alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aktif öğrenme anlayışı, öğretmenin geleneksel rol ve modelinde köklü değişikliklere yol açmıştır. Öğretmen bu yeni süreçte bir rehber, bir yardımcı, bir kaynak ve öğrenmeye teşvik edici bir role bürünürken, öğrenme sürecinin merkezinde yer almaktan çıkmış; öğrencileriyle birlikte yeni öğrenmelerin önünü açan kişi rolünü üstlenmiştir (Fırlık, 2002). Aktif öğrenme sisteminde öğretmen; öğrenme ve öğretme sürecine rehberlik ederken; geleneksel eğitim sisteminin de öğretmen eğitiminin merkezinde yer almaktadır (Norman, 2004).

Aktif öğrenme modelini diğer yöntem ve tekniklerden ayıran en belirgin özelliklerinden biri de öğretmen ile öğrencilere; öğrenme ve öğretme sürecinde yüklediği görevlerdir. Brooks ve Brooks (1993) göre aktif öğrenme sürecinde öğretmenler mantıksal sorgulama tekniklerini etkili şekilde kullanarak, öğrencilerine düşünme becerilerini kazandırmalı, öğrencileri araştırma yapmaya ve bilgiyi keşfederek öğrenmeye teşvik etmelidir. Aktif öğrenme süreci dinleme, okuma, yazma gibi becerilerin ötesine geçerek öğrencilere problem çözme, yeni ürünler ortaya koyma, öğrendikleriyle ilgili analiz ve sentez yapma, ortaya çıkan sonuçları eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme fırsatı sunar. Öğretmen bu süreçte öğrenme sürecini organize ederken, öğrencilerini yeni ve özgün ürün ve fikirler geliştirmeleri için rehberlik eder (Morgan, 2003). Aktif öğrenme modeline uygun olarak düzenlenen bir sınıf ortamı öğrencilerin birbirlerine karşı güvenlerini, öğrenilen konulara karşı motivasyonlarını artırır (Koç, 2000).

Aktif öğrenme sürecinde öğrenciler sadece kendisine anlatılanları dinleyen pasif bir alıcı değildir. Öğrencilerin; öğrendiklerini uygulaması ve kendine mal edebilmesi için çaba göstermesi gerekir. Bu süreçte öğrenciler öğrendiklerinden yola çıkarak etrafında olup bitenleri anlamlandırmalı ve ulaştığı sonuçları karşılaştığı bir problem karşısında kullanabilmelidir. Öğrenenler birbirlerinin farklı görüş ve düşüncelerine açıktır, çevresindekileri gözlemleyerek öğrenirler. Ayrıca öğrenciler aktif öğrenme sürecinde öğrendikleri yeni bilgileri günlük hayatta da uygulama olanağı bulurlar (Felder ve Brent, 1996).

Aktif öğrenme sürecinde öğrenciler süreci sadece izleyen, takip eden değil; tam tersine kazanımlar içerisinde yer alan konuları öğrenmek için bireysel veya gurup olarak gayret göstermesi gereken kişilerdir. Öğrenciler ders esnasında konunun içeriğiyle ilgili birbirleriyle tartışarak bir sonuca ulaşmaya çalışırlar, düşünme ve öğrenmeye isteklidirler (Bruff, 2009). Öğrenciler aktif öğrenme ortamında bireysel öğrenen değil öğretmenin rehberliğinde ve sorumluluğunda öğrenendir (Lee, 1999).

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliği olan düşünme çok yönlü bir etkinliktir. Düşünmenin etkili ve doğru bir şekilde kullanımı başarıyı yakalamada son derecede önemlidir; ancak düşünmek sadece tek başına yeterli bir olgu değildir.

John Dewey yirmi yüzyılın başlarında “Derinlemesine düşünme” kavramını ortaya atarak bir anlamda bugünkü eleştirel düşünme anlayışının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Literatür tarandığında eleştirel düşünme kavramını açıklayan birçok tanıma rastlanmaktadır. Bilim insanlarından bazıları eleştirel düşünme kavramını şu şekilde açıklamışlardır.

Rudd (2007) eleştirel düşünmeyi “karar verme, sorun çözme ve temel kavramları öğrenmede kullanılan mantıklı, amaçlı ve yansıtıcı düşünme yolu” şeklinde açıklamıştır. Cüceloğlu (1995) eleştirel düşünmeyi “kendi düşünce yapımızın farkında olarak, farklı düşünce yapılarını da hesaba katarak, ortaya çıkardığımız öğrenmelerimizi pratiğe dökerek, kendimizi ve çevremizde olup bitenleri anlayabilmemizi hedefleyen organize bir süreç şeklinde tanımlamaktadır. Eleştirel düşünme, temelinde bilgiyi arama ve elde etme, kullanma ve değerlendirme kabiliyetidir (Demirel, 2011). Ayrıca eleştirel düşünme; kusursuz bir düşünceyi üretmek adına organize edilmiş bir düşünme şekli olarak da tanımlanabilir (Sönmez, 2011).

Öğretmenler; Türkçe dersi öğretiminde öğrencileri daha aktif şekilde derse katacak ve bu süreçte onlara eleştirel düşünme fırsatı sunacak öğretim modellerini belirlemede ve kullanmada bir takım sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Türkçe dersi öğretiminde öğretmenler tarafından kullanılan öğretim modellerin genellikle kalıplaşmış modeller olması, öğrencilerin derse aktif katılımlarını sağlamada istenilen düzeyde olmamaları, öğrencileri ezberci eğitim anlayışından çıkarıp öğrendikleri üzerinde eleştirel bir bakış açısı geliştirmede bir türlü istenilen düzeye ulaşamamaları Türkçe dersinin öğretilmesinde çeşitli sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Türkçe dersi öğretiminde okuduğunu ve yazdığını anlamada zorlanan, dinlediklerini yorumlamayan ve tüm bunlar üzerinde düşünerek konuşmak istemeyen nesillerin varlığı gerçek bir problem olarak karşımızda durmaktadır. Tüm bu problemlerle birlikte bu problemin çözümüne katkı sunabilecek, öğrencileri derslere daha aktif şekilde katabilecek, alternatif öğretim modellerin neler olduğu ve nasıl kullanılacağı konusunda bilinmeyenlerin fazla olması problemi daha da büyötmektedir.

Türkçe derslerinde öğrencilere sunulan zengin öğrenme yaşantıları farklı fikir ve düşünce dünyalarının kapısını aralarken; ülkenin geleceğinin inşasında önemli rol oynayacaktır. Bu açıdan bakıldığında araştırmanın alana katkı sağlayacağı; Türkçe dersi öğretiminde öğrencilere eleştirel düşünme eğilimi kazandırarak bu dersin öğretiminde alternatif modellerin belirli bir plan dâhilinde düzenlenmesine rehberlik edebileceği düşüncesiyle önemli görölmektedir.

Bu araştırmanın genel amacı, 7. Sınıf Türkçe dersinde uygulanan aktif öğrenme modelinin öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri üzerindeki etkilerini belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için araştırma sürecine katılan deney grubu öğrencilerinin ve uygulama öğretmeninin uygulamaya ilişkin görüşlerinin ne yönde olduğu belirlenmeye çalışılacaktır.

1. Yöntem

Bu araştırma aktif öğrenme modelleriyle planlanan 7. sınıf Türkçe derslerinin öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri üzerindeki etkileri araştıran deneysel bir çalışmadır. Deneysel model, bir araştırmada neden sonuç ilişkilerini tespit etmek için direkt olarak araştırmacının denetiminde, gözlenen durumun incelendiği çalışmalardır (Karasar, 2006). Araştırmada hem gruplar arası (deney-kontrol) hem de gruplar içi (ön test- son test) ölçümler yapıldığından karışık bir desen olarak yapılandırılmıştır. Bağımlı değişken üzerinde etkisi incelenen en az iki değişkenin olduğu karışık desenlerde, bu değişkenlerden biri yansız grupların oluşturulduğu farklı deneysel işlem koşullarını, diğeri deneklerin zamanlardaki tekrarlı ölçümlerini tanımlar (Büyüköztürk, 2007).

1.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılında Erzurum ilinde bir ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Çalışma grupları belirlenirken aynı okul seviyesinde birden fazla şubenin olmasına, 7 sınıf seviyesinde Temel Öğretimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınavının yapılmıyor olmasından dolayı öğrencilerin sınav stresinden uzak olmasına, okulun il genelinde akademik başarı düzeyinin ortalama bir düzeyde olmasına dikkat edilerek; bu şubelerin bir önceki yıl 6. sınıfın ikinci dönemine ait karne not ortalamaları en yüksek ve birbirine en yakın olan iki şube tespit edilmiştir. Ayrıca bu süreçte aynı okulda Türkçe dersine giren ders öğretmeni sayısının birden fazla olmasına, okulun yerinin ve konumunun özellikle araştırmacının ulaşımına uygun konumda olmasına dikkat edilerek karar verilmiştir.

1.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğretmen ve öğrencilere yönelik olarak hazırlanmış; yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış öğretmen ve öğrenci görüşme formu araştırmacının kendisi tarafından uzman görüşlerine başvurularak geliştirilmiştir.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının kullanımına ilişkin işlem süreci aşağıdaki şekildedir:

- Literatür taramasının yapılması
- İl millî eğitim müdürlüğünden uygulama için izin alınması

- Uzman görüşüne sunulan aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin belirlenme süreci
- Deneysel işlem basamaklarının oluşturulması.
 - Deneysel grupta yer alan öğrencilerle görüşmelerin yapılması
 - Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması
- Yarı yapılandırılmış görüşme formu hakkında uzman görüşü alınması
- Uygulama öğretmeniyle görüşme yapılması
 - Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması
 - Yarı yapılandırılmış görüşme formu hakkında uzman görüşlerinin alınması
- Araştırma sürecinde toplanan verilerin raporlaştırılması.

1.3. Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel verilerinin analizinde deney grubunda yer alan öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla görüşmeler yapılmadan önce görüşme soruları hazırlanmış, bu sorulara yönelik uzman görüşü alınmış ve deney grubundaki öğrencilerin tamamıyla bireysel görüşmeler yapılmıştır.

Bu çalışmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde hem içerik analizi hem de betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. İçerik analizinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Analiz sonuçları frekans ile ifade edilmiştir. Aynı süreç uygulama öğretmenine yönelik olarak hazırlanan görüşme formuyla tekrarlanmıştır. Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin ve uygulama öğretmenin konuyla ilgili görüşlerini daha net bir şekilde ortaya çıkarmak için doğrudan alıntılara da yer verilerek betimsel analiz tekniği de kullanılmıştır. Betimsel analiz; olguların nasıl başladığını ve devam ettiğini ya da bir durumun, kişinin ya da olayın neye benzediğinin resmini çizmek ve karmaşık şeyleri daha kavranabilir kılmakla ilgilidir (Punch, 2005).

2. Bulgular

2.1. Öğrencilerin Uygulamaya İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Deney grubunda yer alan öğrencilerle yapılan bireysel görüşmelerden elde edilen veriler, dikkat ve motivasyon, sosyal iletişim ve etkileşim, öğrenme yaşantıları, zihinsel düşünme süreçleri, konuları öğrenme yaklaşımları ve konuya eklemek istedikleri görüşler adı altında temalara ayrılmış ve her tema kendi içerisinde kodlara ayrılarak açıklanmıştır.

2.1.1 Dikkat ve Motivasyon

Tablo 1. Öğrencilerin Uygulama Sürecinin Dikkat ve Motivasyonları Üzerindeki Etkisine Yönelik Görüşleri

Temalar	Kodlar	f
Dikkat ve motivasyonlarına yönelik olumlu görüşler	Derslere planlı ve hazırlıklı gitme	5
	Başarma arzularını artırma	4
	Eleştirel düşünme /sorgulama	4
	Problem çözme becerilerini geliştirme	2
	Öğrendikleri bilgilerin doğruluğunu sorgulama	1
	Olumlu bir iletişim çevresi oluşturma	1
	Ön öğrenmelerle yeni öğrenmeler arasında bağ kurma	1
	Derse karşı pozitif stres içerisinde olma	1
	Dersleri daha etkin şekilde dinleme	1
	Öğretmen ve arkadaşlarının kendine olan bakış açısı	1
Dikkat ve motivasyonlarına yönelik olumsuz görüşler	Aşırı stres	2
	Derse hazırlıksız gitme	2
	Görev ve sorumluluk almak istememe	2
	Verilen görevi başaramama duygusu	2

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan öğrenciler Türkçe derslerinde kullanılan aktif öğrenme modelinin, dikkat ve motivasyonlarını ne yönde etkilediği hakkında 21 defa olumlu 8 defa da olumsuz görüş beyan ettikleri görülmektedir. Bu temaya ilişkin görüşlerinin dağılımlarına bakıldığında; derslere daha planlı ve hazırlıklı gitmeye teşvik ettiği (5), başarma

arzularını arttırdığı (4), eleştirel düşünme ve sorgulama becerilerini geliştirdiği(4), problem çözme becerilerini geliştirdiğini (2), öğrendikleri bilgilerin doğruluğunu sorguladıklarını(1), olumlu bir iletişim çevresi oluşturduğunu (1), ön öğrenmelerle yeni öğrenmeler arasında bağ kurduklarını (1), derse karşı pozitif stres içerisinde olduklarını(1), derslerini daha etkili şekilde dinledikleri(1), öğretmen ve arkadaşlarının kendine olan bakış açısının değiştiği (1) şeklinde sıralandığı görülmektedir. Öğrencilerin aktif öğrenme yöntemlerini kullanarak işledikleri Türkçe derslerinin dikkat ve motivasyonlarını arttırmaya yönelik paylaştıkları olumlu görüşlerden bazıları şöyledir:

“Derslerime o hafta okulda işleyeceğimiz konulara araştırarak gidiyorum. Böylece dersi okulda işlerken daha rahat öğreniyorum.”(Öğrenci, 5, Kız)

“Bir konuyu araştırmaktan özellikle arkadaşlarımla birlikte bir konu üzerinde araştırma yapmaktan ve karşılaştığımız bir sorunu birlikte çözmek hepimizi çok daha fazla mutlu ediyor.” (Öğrenci,14,Kız)

“Bu süreçle birlikte arkadaşlarımızla ve öğretmenimizle birlikte yaptığımız şeyler sanki daha da çoğaldı.”(Öğrenci,8,Erkek)

“Derslerimi ve konuları daha rahat öğrendiğimi fark ettim, bu da beni daha çok çalışmaya teşvik etti.” (Öğrenci,1,Kız)

“Hemen hemen bütün etkinliklerde görevim veya konuşma fırsatım oldu. Derslerin çoğu zaman nasıl başlayıp bittiğini anlamadım.” (Öğrenci,15,Kız).

Araştırmaya katılan öğrencilerden bazıları aktif öğrenme modeline dayalı olarak işledikleri Türkçe derslerin dikkat ve motivasyonları olumsuz yönde etkilediğini belirten görüşler paylaştıkları belirlenmiştir. Bu görüşlerin dağılımları bakıldığında, aşırı stres yaşadıkları (2), derse karşı hazırlıksız gittikleri (2), uygulama sürecinde görev ve sorumluluk almak istemedikleri (2), verilen bir görevi başaramama korkusu yaşadıkları (2) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin aktif öğrenme yöntemlerini kullanarak işledikleri Türkçe derslerinin dikkat ve motivasyonlarını arttırmaya yönelik paylaştıkları olumsuz görüşlerden bazıları şöyledir:

“Derslerde ne yapacağımı ne edeceğimi bilemedim. Sürekli karnım ağrıdı durdu ” (Öğrenci,7,Kız.)

“Keşke derslere biraz ön hazırlık yaparak gitseydim benim için dersler o zaman daha güzel olabilirdi” (Öğrenci,18,Erkek).

“Kendimi kalabalık ortamlarda ifade etmekten zorlanıyorum, bu nedenle grup çalışmalarında ve bireysel yaptığımız çalışmalarda bir şeyleri sınıf içinde anlatmam gerektiğinde çok zorlandım” (Öğrenci,19, Kız).

“Benim derslerim zaten iyi değil, hiçbir şeyde başarılı olamıyorum ”(Öğrenci,27,Kız).

“Benden istenilenleri yapamazsam arkadaşlarım benimle dalga geçerler diye düşünüyorum”(Öğrenci,24,Kız).

Tablo 2. Öğrencilerin Sosyal İletişim ve Etkileşim Becerilerine Yönelik Görüşleri

Temalar	Kodlar	f
Sosyal iletişim ve etkileşim becerileriyle ilgili olumlu görüşler	Kendi ilgi ve yeteneklerinin farkına varma	7
	Kendini değerli hissetme	6
	Ortak kararlar alma	5
	Tartışma ortamı sağlama	4
	Kendi öğrenme süreçleriyle ilgili kararlar alma	3
Sosyal iletişim ve etkileşim becerileriyle ilgili olumsuz görüşler	Kayıgı düzeyinde artış	2
	Uygulamaya karşı ön yargılı olma	1
	Derse karşı ilgisizlik	1

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrenciler aktif öğrenme modeliyle işledikleri Türkçe derslerinin sosyal iletişim ve etkileşim becerilerini çoğunlukla olumlu (25), 4 defa da olumsuz görüş anlamına gelen cümlelerle ifade ettikleri görülmektedir. Sosyal iletişim ve etkileşim becerileri temasına ait olarak oluşturulan alt kodlara ilişkin olumlu görüşlerin dağılımları sırasıyla, kendi ilgi ve yeteneklerinin farkına vardıkları (7), kendilerini bu süreçte değerli hissettiklerini (6), birlikte kararlar aldıklarını (5), tartışma ortamına olanak tanıdığı ve kendi öğrenme süreçleriyle ilgili kararlar almalarına yardımcı olduğunu (3) ifade etmişlerdir. Öğrencilerin aktif öğrenme modelini kullanarak işledikleri Türkçe derslerinin sosyal iletişim ve etkileşim becerilerini olumlu yönde değiştirdiğine yönelik paylaştıkları görüşlerden bazıları şöyledir:

“Öykü yazma konusunda yeteneğim olduğunu bu etkinlikler sayesinde fark ettim, bu da beni çok mutlu etti. ” (Öğrenci,12,Erkek)

“Arkadaşlarımla birlikte çalışırken, bu çalışmalarda görev aldığımda kendimi çok daha iyi hissediyordum. ” (Öğrenci,21,Kız)

“Kendi adıma şu ana kadar hiçbir derste bu kadar tartışma fırsatı bulamamıştım orada konuştuğumuz birçok şey dün gibi aklımda.” (Öğrenci,3,Erkek).

“Hepimiz etkinlik boyunca konularla ilgili düşüncelerimizi rahatça ifade ettik yanlış söylediğimiz şeylerde oldu doğru söylediğimiz şeylerde. Hep birlikte konuşarak yanlışlarımızı düzelttik. Bazen öğretmenimiz de bize yardımcı oluyordu.” (Öğrenci,16,Kız).

Araştırmaya katılan öğrencilerden bazıları aktif öğrenme modelini kullanarak işledikleri Türkçe derslerinin sosyal iletişim ve etkileşim becerileri olumsuz yönde etkilediğine dair görüşler paylaşmışlardır. Bu görüşlerin dağılımlarına bakıldığında, kaygı düzeylerini arttırdığı (2), uygulama sürecine karşı ön yargılı bir şekilde yaklaştıklarını (1), derse karşı ilgisiz olduklarını (1) ifade etmişlerdir. Öğrencilerin aktif öğrenme modelini kullanarak işledikleri Türkçe derslerinin sosyal iletişim ve etkileşim becerilerini olumsuz yönde etkilediğine dair değiştirdiğine paylaştıkları görüşlerden bazıları şöyledir:

“Öğretmenim derslerde bana sık sık söz verdi, ben sorduğu sorulara çok heyecanlandığım için cevap veremedim. Ayağa kalkıp konuşmaya başladığında sesim titredi. Karnım ağrıdı. Konuşamadım. Bu tür etkinliklerde kendimi uygulama boyunca gergin hissettim.” (Öğrenci,19,Kız)

“Yapılan bu etkinliklerin bana faydası olacağına zaten başından beri inanmadığım için benim için çok faydası olduğunu söyleyemem.” (Öğrenci,3,Erkek)

“Annem hasta olduğu için derslere gidemediğim zamanlar oldu. Kendimi bu dönemde okula veremedim.”(Öğrenci,11,Kız)

2.1.2. Öğrenme Yaşantıları

Tablo 3. Öğrencilerin Uygulama Sürecinde Karşılaştıkları Öğrenme Yaşantılarına İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	f
Karşılaştıkları öğrenme yaşantıları	Yaparak yaşayarak öğrenme	13
	Başkalarıyla işbirliği içerisinde öğrenme	7
	Kendi kendine öğrenme	5
	Gözlemleyerek öğrenme	4

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğrencilerin aktif öğrenme modeline dayalı olarak işledikleri Türkçe derslerinde karşılaştıkları öğrenme yaşantıları teması altında ortaya çıkan görüşler dört alt koda ayrılarak açıklanmıştır. Öğrencilerin bu temaya bağlı olarak ifade ettikleri görüşlerin dağılımlarına bakıldığında; öğrenme sürecinde yaparak ve yaşayarak öğrendiklerini (13), işbirliği içerisinde öğrendiklerini (7), kendi kendine öğrendiklerini (5), gözlemleyerek öğrendikleri (4) ifade eden görüşler paylaşmışlardır. Öğrencilerin aktif öğrenme modeline dayalı olarak işledikleri Türkçe derslerinde karşılaştıkları öğrenme yaşantıları temasına yönelik olarak paylaştıkları görüşlerden bazıları şöyledir:

“Mahkeme etkinliğinde hâkim rolü öğretmenim tarafından bana verilmişti. Bu etkinlik bana yanlışlıklar karşısında doğru karar verebilmenin, çeşitli olaylar arasında bağlantı kurmanın ve küçük gibi görünen şeyleri gözden kaçırmamam gerektiğini öğretti bana. Artık her hangi bir şeyle ilgili sorumluluk almaktan çekinmiyorum.” (Öğrenci,8,Erkek)

“Bir dersimizde öğretmen ek fiil konusuyla ilgili kavram haritaları hazırlayarak dersimize gelmişti. Konu bitiminde bizden de bu konuyla ilgili grup olarak kavram haritası hazırlamamızı istedi.”(Öğrenci,25,Kız).

2.1.3. Zihinsel Düşünme Süreçleri

Tablo 4. Öğrencilerin Uygulama Sürecinde Karşılaştıkları Zihinsel Düşünme Süreçlerine İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	f
Zihinsel düşünme süreçlerine ait olumlu görüşler	Konuya karşı merak sergileme	8
	Sistemli çalışma	5
	Verilen görevi zamanında yapma	4
	Problem çözmeye istekli olma	3
	Doğruyu birlikte arama	2
Zihinsel düşünme süreçlerine ait olumsuz görüşler	Konuyu ezberlemeye çalışma alışkanlıkları	3
	Planlı ders çalışmama	3
	Grup çalışmalarına karşı isteksizlik	1

Tablo 4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrenciler aktif öğrenme modeliyle işledikleri Türkçe derslerinin zihinsel

düşünme süreçlerini çoğunlukla olumlu (22), (7) defa da olumsuz yönde geliştirdiğine dair görüş ifade ettikleri görülmektedir. Bu alt tema altında ortaya çıkan görüşler sekiz alt koda ayrılarak ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Bu sekiz alt kodun beşi olumlu görüş olarak üç tanesi de olumsuz görüş olarak ifade edilmiştir. Öğrenciler bu temaya bağlı olarak ifade ettikleri görüşlerin dağılımlarına bakıldığında; konulara karşı merak sergileme (8), sistemli çalışma (5), verilen bir görevi zamanında yapmaya çalışma (4), problem çözmeye istekli olma (3), doğruyu birlikte arama (2) şeklinde sıralanmıştır. Öğrencilerin bu konuyla ilgili paylaştıkları olumlu görüşlerden bazıları şöyledir:

“Eski Türklerin yaşam biçimlerini her zaman merak ediyordum. Öğretmen bizlere kartlar dağıtarak bu konuyla ilgili bilgileri karşılaştırarak eşleştirmemizi istemişti. Kafamda konuyla ilgili bir şeyler daha kolay oturdu sanki.” (Öğrenci, 14, Kız)

“Hepimiz birbirimize hemen hemen her hafta çok çeşitli sorular sorarak konularla ilgili meraklarımızı gidermeye çalıştık.”(Öğrenci, 25, Kız)

“Kişileştirme konusunu kavramamda öğretmenin bize küresel ısınmayla ilgili verdiği kişileştirmeyle ilgili verdiği örnek soru cümlesini yorumlamamın çok büyük katkısı oldu. Artık bu konuda sıkıntı yaşamayacağımı zannetmiyorum.”(Öğrenci, 20, Kız).

Araştırmaya katılan öğrencilerden bazıları aktif öğrenme modeliyle işledikleri Türkçe derslerinin zihinsel düşünme süreçlerini olumsuz olarak etkilediğine yönelik paylaştığı görüşlerin dağılımına bakıldığında; bilgiyi ezberleyerek öğrenmeye çalıştıkları (3), planlı ders çalışmadıklarını (3), grup çalışmalarından hoşlanmadıkları (1) ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu konularla ilgili paylaştıkları olumsuz görüşlerden bazıları şöyledir:

“Dersleri öğretmen nasıl işlerse işlesin konuyu tekrar tekrar okuyup ezberlemezsem anlayamıyorum.” (Öğrenci, 7, Kız).

“Derslerime doğru dürüst çalışarak gidemiyorum, annem hasta olduğu için kardeşlerimle ilgilenmek zorunda kalıyorum.” (Öğrenci, 19, Kız).

“Kendi başıma çalıştığımda sanki daha rahatım ve daha çabuk öğrendiğimi düşünüyorum. Arkadaşlarımla çalışırken çok yavaş öğrendiğimi düşünüyorum. Bu da beni huzursuz ediyor.” (Öğrenci, 18, Erkek).

2.1.4. Konuları Öğrenme Yaklaşımları

Tablo 5. Öğrencilerin Konuları Öğrenirken İçinde Buldukları Yaklaşımlara İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	f (Görüş Sayısı)
Konuları öğrenme yaklaşımları	Bilgi ve verilerin kaynaklarını sorgulama	11
	Öğretmene sorular sorma	7
	Konuları tekrarlayarak öğrenme	5
	Farklı fikirleri sorgulayarak öğrenme	3
	Konunun amacını ve nedenlerini sorgulama	2
	Ortaya çıkan sonuçları sorgulama	1

Tablo 5'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrenciler aktif öğrenme modeliyle işledikleri Türkçe derslerinde konuları öğrenirken içinde buldukları yaklaşımlara dair görüşlere ait dağılımlara bakıldığında; öğrendikleri bilgi ve verilerin kaynaklarını sorguladıkları (11), konuyla ilgili sorular sorarak öğrenmeye çalıştıkları (7), konuları tekrarlayarak öğrendikleri (5), farklı fikirleri sorgulayarak öğrendiklerini, konunun amacını ve nedenlerini sorguladıklarını (2), ortaya çıkan sonuçları sorguladıklarını (1) ifade etmişlerdir. Öğrencilerin aktif öğrenme modeliyle işledikleri Türkçe derslerinde konuları öğrenirken içinde buldukları yaklaşımlara dair paylaştıkları görüşlerden bazıları şöyledir:

“Kişileştirme kavramının ne anlama geldiğiyle ilgili bir fikrim yoktu anlamını internetten araştırarak öğrendim.” (Öğrenci, 28, Erkek)

“Öğretmen bize teknoloji bize vurulmuş bir pranga mıdır, yoksa gereken durumlarda bize uzanan bir el midir şeklinde bir tartışma konusu başlatmıştı hepimiz konuyla ilgili fikirlerimizi söyledik birbirimizden farklı düşüncelerimiz vardı hepsini konuştuk bazılarımız fikirlerinde sabit kaldı bazılarımız fikirlerini ortaya çıkan bakış açılarına göre değiştirdi.” (Öğrenci, 29, Kız)

“Öğretmen Türklerin eskiden nasıl yaşadıkları, yönetim yapısını, geleneklerini anlayabilmemiz için bizlere kısa filmler izletmişti. Bunu yaparken öğretmenimizin bizlere dünden bugüne Türklerin yaşam biçimlerindeki değişimi kavratmaya çalıştığını şimdi anlıyorum.” (Öğrenci, 8, Erkek).

2.1.5. Öğrencilerin Araştırma Sürecine Ekleme İstedikleri Görüşleri

Tablo 6. Öğrencilerin Araştırma Sürecine Ekleme İstedikleri Görüşleri

Temalar	Kodlar	f (Görüş Sayısı)
Öğrencilerin araştırmaya eklemek istediği görüşleri	Akademik başarılarında artış sağladığı	4
	Yardımlaşma ve dayanışma	3
	Araştırmacı olduklarını	3
	Derse katılımlarında artış olduğu	2
	Düşünerek öğrenmeye teşvik	2

Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilere aktif öğrenme modeliyle işledikleri Türkçe derslerinin eleştirel düşünme eğilimleri üzerindeki etkisine yönelik olarak yapılan bu araştırma sürecine eklemek istedikleri görüşlerin dağılımlarına bakıldığında; akademik başarılarında artış sağladığı (4), yardımlaşma ve dayanışma becerilerini arttırdığını (3), daha fazla araştırmacı olduklarını (3), derse katılımlarında artış olduğunu (2), düşünerek öğrenmeye teşvik ettiğini (2) ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu konuyla ilgili paylaştıkları görüşlerden bazıları şöyledir:

"Daha önce Türkçe derslerinden düşük notlar alıyordum. Bu yöntem ve tekniklerle birlikte notlarım yükseldi. Ailem de bu durumdan çok memnun." (Öğrenci,8,Erkek)

"Daha öncede arkadaşlarımla aynı sınıfın içindeydik ama bu çalışmayla birlikte birbirimizle daha çok yakınlaştık sanki." (Öğrenci, 29,Kız)

"Her hafta araştırarak bir şeyler buluyorduk." (Öğrenci,10,Erkek)

2.2. Öğretmen Görüşme Formuna Ait Bulgular

Uygulama sürecini yürüten öğretmenle yapılan bireysel görüşmelerden elde edilen veriler, dikkat ve motivasyon, sosyal iletişim ve etkileşim, uygulama sürecinde kendisine düşen roller, öğrencilerine düşen roller, öğrencilerinin zihinsel yeteneklerini geliştirmek için uyguladığı zihinsel öğretim faaliyetleri ve konuya eklemek istedikleri görüşler adı altında temalara ayrılmış ve her tema kendi içerisinde kodlara ayrılarak nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılarak ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

2.2.1 Dikkat ve Motivasyon

Tablo 7. Öğretmenin Öğrencilerinin Dikkat, Motivasyon ve Kendine Güvenlerini Artırmaya Yönelik Görüşleri

Temalar	Kodlar	Uygulama süreci
Öğretmenin öğrencilerinin dikkat ve motivasyonları ile kendine güven duygularına yönelik görüşleri	Öğrencilerine başarabilme duygusu kazandırma	10 Hafta
	Dersin hedeflerini öğrencilerine açıklama	
	Öğrencilerinin öğrenme hızlarına göre ilerleme	
	Derlerde aktif öğrenme yöntem ve tekniklerini uygulama	
	Öğrencilerine kendilerini ifade etmeleri için yeterli zamanı tanıma	
	Öğrencilerine kendi öğrenme sürecinin sorumluluğunu verme	

Tablo 7'de görüldüğü gibi uygulama öğretmenin; öğrencilerinin dikkat ve motivasyonları ile kendine güven duygularını geliştirme temasına bağlı olarak ifade ettiği görüşlerine göre; öğrencilerine bir şeyleri başarabilme duygusunun hazzını yaşatmaya çalıştığını ve dersin hedeflerini öğrencilerine açıklayarak öğrencilerine sürecin sonunda sahip olacakları kazanımların neler olacağını anlattığını belirtmiştir. Ayrıca bu süreçle ilgili olarak öğrenme sürecinde öğrencilerinin öğrenme hızlarına göre ilerlediğini, derslerini aktif öğrenme yöntem ve tekniklerine dayalı olarak işlediğini, öğrencilerine kendilerini ifade etmeleri için yeterli zamanı tanıdığını ve kendi öğrenme süreçlerinin sorumluluğunu verdiği ifade etmiştir. Uygulama öğretmenin aktif öğrenme modeliyle işlediği Türkçe derslerinde öğrencilerinin dikkat ve motivasyonlarını arttırmak ve kendine güven duygularını geliştirmek için paylaştığı görüşlerden bazıları şöyledir:

"Bu süreçte derse katılmak istemeyen ve kalabalık bir ortamda konuşmakta zorlanan öğrencilerim oldu. Öğrenme ortamını olumlu ve zevkli bir sürece çevirmek için grup çalışmalarında hızlı öğrenen ve konuşmayı seven öğrencilerle yavaş öğrenen öğrencilerimi grup çalışmalarında yan yana getirdim." (Öğretmen, Bireysel farklılık)

Bireysel çalışmalarda da hızlı öğrenen öğrencilerime konu başlığına sadık kalarak kendi araştırma konularını kendilerinin belirlediği ödevler vererek bireysel olarak ilerlemelerine destek verdim. Bu süreçte yavaş öğrenen öğrencilerimi daha sık ve düzenli olarak dönütler vermeye devam ettim." (Öğretmen, Öğrenme hızı)

“Uygulama süresi boyunca her hafta farklı bir aktif öğrenme yöntem ve tekniğiyle ders anlatmaya çalıştım. Bu yöntem ve tekniklere dayalı olarak ders ve etkinlik planları hazırladım. Öğrencilerim bu yöntem ve tekniklerle işlediğim dersleri çok sevdiler”(Öğretmen, Aktif öğrenme)

“Yaptığım her etkinlikte öğrencilerime düşünceleri ve konuya hazırlanmaları için gerekli zamanı verdim. Bu süreçte zamanı verimli kullanmayla ilgili herhangi bir problem yaşamadım.” (Öğretmen, Zaman kullanımı).

2.2.2. Sosyal İletişim ve Etkileşim Becerileri

Tablo 8.Uygulama Sürecinin Öğrencilerinin Sosyal İletişim ve Etkileşim Becerileri Üzerindeki Etkilerine Yönelik Görüşleri

Temalar	Kodlar	Uygulama süreci
Öğretmenin uygulama sürecinin öğrencilerinin sosyal iletişim ve etkileşim becerileri üzerindeki etkisine yönelik görüşleri	İşbirliği içerisinde çalışmaya teşvik ettiğini	10 Hafta
	Daha demokratik sınıf ortamı oluşturduğunu	
	Takım ruhu oluşturduğunu	
	Dayanışma ve yardımlaşmayı arttırdığını	
	Özgün fikirler üretmede isteklilik	
	Doğru karara birlikte ulaşma	

Tablo 8’de görüldüğü gibi uygulama öğretmenin öğrencilerinin sosyal iletişim ve etkileşim becerilerini geliştirme temasına ait görüşlerine göre; öğrencilerini işbirliği içerisinde çalışmaya teşvik ettiği, daha demokratik bir sınıf ortamı oluşturmaya çalıştığı, öğrencilerine takım ruhuyla hareket etmeyi öğretmeye çalıştığı, öğrencilerini birbirleriyle dayanışma ve yardımlaşma içerisinde çalışmaya teşvik ettiği, öğrencilerine fikirlerini rahatça ifade etmeleri için fırsatlar sunduğu ve herhangi bir konuyla ilgili doğruyu ararken birlikte karar aldıklarını belirtmiştir. Uygulama öğretmenin aktif öğrenme modelini kullanarak işlediği Türkçe derslerinde öğrencilerinin sosyal iletişim ve etkileşim becerilerini geliştirmek için paylaştığı görüşlerden bazıları şöyledir:

“Sınıf içinde öğrencilerimin daha iyi kaynaşmalarını sağlamak ve samimi bir sınıf iklimi oluşturabilmek için konular elverdiği ölçüde işbirliğine dayalı uygulama çalışmalarına sık sık yer verdiğimi söyleyebilirim.” (Öğretmen, İşbirliğine dayalı çalışma)

“Bireysel olarak kendini ifade etmekte zorlanan öğrencilerim için harika bir ortam sağladığımı düşünüyorum. Bir araya gelerek bir şeyleri başarabildiklerini görünce kendilerine olan güvenleri de arttı.” (Öğretmen, Yardımlaşma ve dayanışma)

“Öğrencilerim özellikle tartışma konularında çok güzel görüş ve önerileri olmuştur. Bunlar üzerinde tartışırken her öğrencimin bu sürece katılmak için çabaladığını fark ettim.” (Öğretmen, Özgün fikir)

2.2.3. Kendisine Düşen Rollere İlişkin Görüşleri

Tablo 9.Öğretmenin Uygulama Sürecinde Kendisine Düşen Rollere İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Uygulama süreci
Öğretmenin uygulama sürecinde kendisine düşen rollere ilişkin görüşleri	Öğrencilerine rehberlik etmek	10 Hafta
	Uygulama sürecini planlamak ve liderlik etmek	
	Öğrenme sürecini organize etmek Araştırmacılık	
	Zamanı yönetme ve yönlendirme	
	Sorgulatarak ve düşündürerek öğretmeye çalışma	
	Değerlendirme sürecini yönetmek	

Tablo 9’da görüldüğü gibi uygulama öğretmenin aktif öğrenme modelini kullanarak işlediği Türkçe derslerinde kendisine düşen rollere ilişkin temaya ait görüşlerine göre; uygulama süreci boyunca öğrencilerine rehberlik ettiği, uygulama sürecini planlayarak liderlik ettiği, öğrenme sürecini organize ettiği, süreç boyunca araştırmacı bir rol içerisinde olduğu, aktif öğrenme sürecinde zamanı verimli bir şekilde yönetmeye çalıştığı, öğrencilerini sorgulayarak ve herhangi bir konu üzerinde düşünerek öğrenmeye teşvik ettiğini ve değerlendirme sürecini yönettiğini ifade etmiştir. Uygulama öğretmenin aktif öğrenme modelini kullanarak işlediği Türkçe derslerinde kendisine düşen rollere ilişkin paylaştığı görüşlerden bazıları şöyledir:

“Uygulama sürecinin hemen her haftasında öğrencilerime ihtiyaç duydukları her konuda yönlendirmeye çalıştım.” (Öğretmen, Rehberlik)

“Ortaya bir tartışma konusu atıp tartışmayı başlatıp geri plana çekilip süreci üçüncü bir kişi gibi izliyordum. Tartışmanın farklı bir alana kaydığını, konunun dağıldığını anlarda veya düzeltilmeye ihtiyaç duyan bir bilgi olduğunda tekrar ön plana çıkıp süreci kontrol altına aldıktan sonra geri çekiliyordum.” (Öğretmen, Liderlik)

“Uygulama süreciyle ilgili ders ve etkinlik planları hazırlandıktan sonra her hafta farklı bir aktif öğrenme yöntemiyle ders işlediğimiz için o hafta derslerde kullanacağım yöntemi derse girmeden önce organize ediyordum.” (Öğretmen, Planlama ve organizasyon)

“Etkinlik boyunca öğrencilerim arasında çok güzel bir iletişim atmosferi vardı.” (Öğretmen, İletişim süreci)

“Öğrenme sürecini değerlendirirken daha çok açık uçlu sorulara, uygulama çalışmalarına ve süreçle ilgili yaptığım gözlemlere yer verdim. Sadece sonuç odaklı bir değerlendirme yapmak yerine tüm süreci değerlendirmeye yönelik etkinlik ve uygulamalar yaptım. Mümkün olduğunca öğrencilerimi de değerlendirme sürecine katmaya çalıştım.” (Öğretmen, Değerlendirme)

2.2.4. Öğrencilerine Düşen Rollere İlişkin Görüşleri

Tablo 10. Öğretmenin Uygulama Sürecinde Öğrencilerine Düşen Rollere İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Uygulama süreci
Öğretmenin uygulama sürecinde öğrencilerine düşen rollere ilişkin görüşleri	Merak içindeler Heyecanlılar	10 Hafta
	Gelişim gerginliği içerisindeler	
	Derse etkin katılım içindeler	
	Araştırmacılar problem çözmeye istekliler	

Tablo 10’da görüldüğü gibi uygulama öğretmenin aktif öğrenme modeliyle işlediği Türkçe derslerinde öğrencilerine düşen rollere ilişkin temaya ait görüşlerine göre; uygulama boyunca öğrencilerinin merak içinde olduklarını, heyecanlı olduklarını, öğrencilerin gelişim gerginliği içerisinde oldukları, derse karşı etkin katılım içinde olduklarını, araştırmacı oldukları ve öğrencilerinin problem çözmeye karşı istekli olduklarını belirtmiştir. Uygulama öğretmenin aktif öğrenme modelini kullanarak işlediği Türkçe derslerinde öğrencilerine düşen rollere ilişkin olarak paylaştığı görüşlerden bazıları şöyledir:

“Öğrencilerim kanaatimce ilk defa bu yöntemlere karşılaştılar ve ders işlediler hem bundan olsa gerek her hafta yanıma gelerek bu hafta nasıl bir yöntem ve teknik kullanarak ders işleyeceğimizi ve kendilerinin bu süreçte neler yapması gerektiğini sürekli bana soruyorlardı.” (Öğretmen, Meraklı olma)

“Tüm süreç boyunca öğrencilerimin oturup kalkmalarından sorulara verdikleri cevaplardan onların heyecanları bana da yansıyor.” (Öğretmen, Heyecanlı olma) “Öğrencilerimin pozitif bir öğrenme arayışıyla her hafta öğrenmelerinin üzerlerine bir şeyler kattıklarını söyleyebilirim.” (Öğretmen, Gelişim gerginliği)

“Öğrendiğimiz konularla birlikte karşımıza yeni problem konuları ve yeni tartışma konuları çıkıyordu. Öğrencilerimin bu süreçle birlikte çok daha fazla derse katıldıklarını ve kendilerini ifade ettiklerini tanıklık ettim.” (Öğretmen, Derse etkin katılım)

“Öğrencilerim öğrenme süreci boyunca öğrendikleri konular karşısında özgün fikirler ve çeşitli problemler karşısında farklı çözüm yolları ürettiler.” (Öğretmen, Problem çözmeye)

2.2.5. Öğrencilerinin Zihinsel Yeteneklerini Geliştirmek İçin Uyguladığı Öğretim Faaliyetleri

Tablo 11. Öğrencilerin Zihinsel Yeteneklerini Geliştirmek İçin Uyguladığı Öğretim Faaliyetleri

Temalar	Kodlar	Uygulama süreci
Öğretmenin uygulama sürecinde öğrencilerinin zihinsel yeteneklerini geliştirmek için uyguladığı öğretim faaliyetleri	Bilgiyi keşfettirerek öğrettiğine	10 Hafta
	Bilgiyi sorgulatarak öğrettiğine	
	Konuları örnekler vererek açıkladığına	
	Değerlendirme sürecine öğrencilerini etkin şekilde dâhil ettiğine	
	Öğrencilerini özgün eserler üretebilmeleri konusunda teşvik ettiğine	

Tablo 11’de görüldüğü gibi uygulama öğretmenin aktif öğrenme modeliyle işlediği Türkçe derslerinde öğrencilerinin zihinsel yeteneklerini geliştirmek için uyguladığı öğretim faaliyetlerine ilişkin temaya bağlı olarak elde edilen görüşlere göre; öğrencilerine bilgiyi öğretirken keşfettirerek öğretmeye çalıştığını, öğrendikleri bilgileri sorgulattığını, konuları örnekler

vererek açıkladığını, değerlendirme sürecine öğrencilerini etkin şekilde dâhil ettiğini ve öğrencilerini özgün eserler üretebilmeleri için teşvik ettiğini belirtmiştir. Uygulama öğretmenin aktif öğrenme modelini kullanarak işlediği Türkçe derslerinde öğrencilerinin zihinsel yeteneklerini geliştirmek için uyguladığı öğretim faaliyetlerine ilişkin paylaştığı görüşlerden bazıları şöyledir:

“Öğrencilerime uygulama çalışması boyunca öğrenecekleri konularla ilgili bilgileri sadece sezdirmeye çalıştım. Gerisini onlar araştırarak ve verilen bilgileri sorgulayarak kendileri buldular. Bu durumun onları çok daha mutlu ettiğini söyleyebilirim.” (Öğretmen, Bilgiyi keşfetme ve sorgulama)

“Öğrencilerim süreç boyunca meraklarını yenmek birbirlerine ve bana sorular sorup durdular.” (Öğretmen, Soru sorma)

“Her konuda olduğu gibi özellikle ek fiil ve fiil cümleleriyle ilgili konu anlatımı esnasında bol örnek vererek konuyu anlatmaya çalıştım. Öğrencilerimden de özellikle bu konularda çok sayıda örnekler vermelerini istedim.” (Öğretmen, Örnek verme)

“Öğrencilerime bir öykü yazdırdıktan sonra en güzel ve tüm yönleriyle en doğru şekilde yazılmış öyküyü birlikte belirlemiştik. Bu süreçte sadece sonucu değerlendirmeye yönelik değil tüm süreci de öğrencilerimle birlikte değerlendiriyorduk.” (Öğretmen, Değerlendirme)

“Öğrendiğimiz bir konunun hemen ardından öğrencilerim öğrendiklerinden yola çıkarak o konuyla ilgili kavram haritaları hazırladılar.” (Öğretmen, Özgün eserler ortaya koyma)

2.2.6. Araştırmaya Ekleme İstedığı Görüşleri

Tablo 12. Öğretmenin Araştırmaya Ekleme İstedığı Görüşleri

Tema	Kodlar	Uygulama süreci
Öğretmenin uygulama sürecine ilişkin eklemek istediği görüşleri	Öğrencilerin öğrenme sürecinin merkezinde yer aldığı Uygulama sürecinin mesleki yaşantısına olumlu katkıları olduğunu	10 Hafta

Tablo 12’ de görüldüğü gibi uygulama öğretmenin, 7. sınıf Türkçe dersinde uygulanan aktif öğrenme modelinin öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri üzerindeki etkilerini inceleyen bu araştırmaya eklemek istediği görüşler olarak; öğrenme sürecinin merkezinde öğrencilerinin yer aldığını ve uygulama sürecinin mesleki yaşantısına olumlu anlamda katkıları olduğunu belirtmiştir. Uygulama öğretmenin araştırmaya eklemek istediği görüşlerden bazıları şöyledir:

“Öğrenciyi merkeze alan ve eğitim süreçlerine aktif olarak katılımlarını sağlayan aktif öğrenme yöntemleri öğrencilerin derslere karşı olan öğrenme isteğini daha da artırdı.” (Öğretmen)

“Öğrencilerim bu süreçte sadece alan değil bilgiyi kafalarında önceki öğrenmeleriyle harmanlayarak kendilerine mal eden konumundaydılar.” (Öğretmen)

“Uyguladığım aktif öğrenme yöntemlerini dersin hedeflerine, içeriğine, öğrenme ve değerlendirme sürecine gayet uygun etkinliklerden oluşan etkinliklerdi. Bu nedenle bu yöntem ve tekniklerin meslek yaşantıma olumlu etki edeceğini ve birçoğunu bundan sonraki meslek yaşantımda da kullanacağımı düşünüyorum.” (Öğretmen)

Sonuç ve Değerlendirme

Bu araştırmada 7. sınıf Türkçe dersinde uygulanan aktif öğrenme modelinin öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri üzerindeki etkisi araştırılmış ve bu sürecin öğrencilerin dikkat ve motivasyonları, sosyal iletişim ve etkileşim becerileri, öğrenme yaşantıları, zihinsel düşünme süreçlerini, konuları öğrenme yaklaşımları ve araştırma sürecine eklemek istedikleri diğer görüşlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca araştırma sürecini yürüten uygulama öğretmenin konuyla ilgili görüşleri alınarak; uygulama sürecinde öğrencilerinin dikkat, motivasyon ve kendine güven duygularını arttırmak için ne tür çalışmalar yaptığını, bu sürecin öğrencilerinin sosyal iletişim ve etkileşim becerileri üzerindeki etkisi, yine bu süreçte kendisine ve öğrencilerine düşen rollere ilişkin görüşleri, bu süreçte öğrencilerinin zihinsel yeteneklerini geliştirmek için uyguladığı öğretim faaliyetlerine ilişkin görüşleri ile konuya eklemek istediği diğer görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır: Araştırma sürecinin öğrencilerin dikkat ve motivasyonları üzerinde; derslere daha planlı ve hazırlıklı gitmelerine katkı sağladığı, eleştirel düşünme ve sorgulama becerileri ile problem çözme becerilerini geliştirdiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğrenciler, uygulama sürecinin kendilerine öğrendikleri bilgilerin doğruluğunu sorgulayarak öğrenme, olumlu bir iletişim çevresi oluşturma, ön öğrenmelerle yeni öğrenmeler arasında bağ kurma, derse karşı pozitif stres içerisinde olma, dersleri daha etkili şekilde dinleme, öğretmen ve arkadaşlarının kendilerine olan bakış açılarını olumlu yönde değiştirdiği yönünde ifadeler kullandıkları tespit edilmiştir. Öte yandan bazı öğrenciler

uygulama sürecini; dikkat ve motivasyonları üzerinde aşırı strese neden olduğunu, derslere hazırlıksız gittiklerini, uygulama sürecinde görev ve sorumluluk almak istemedikleri ve verilen bir görevi başaramama korkusu yaşadıkları belirten ifadeler kullandıkları tespit edilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla aşağıda adı geçen çalışmalardan elde edilen araştırma sonuçlarının çeşitli açılardan birbirini desteklediği belirlenmiştir. Boas (1989), Dolinsky (2001) ile Lena ve arkadaşlarının (2001)'de yaptıkları araştırmalarda aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin öğrencilerin derse katılımlarını, onların derslere karşı olan motivasyonları ve dikkatlerini pozitif anlamda etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Bu kapsamda Smart ve Csapo,(2007); yaptıkları araştırmalarında aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin öğrencilerin derisi daha iyi anlamalarına olanak sağladığı, derslere karşı olan dikkat ve ilgileriyle, motivasyonlarını arttırdığı yönünde çok sayıda araştırmaya rastlanmıştır. İnan (2003) yaptığı araştırmada ilköğretim birinci sınıfta aktif öğrenme stratejilerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerini incelemiş ve aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin öğrenci başarısında, bilginin kalıcı olarak öğrenilmesinde, problem çözme becerileriyle derse karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Bu uygulama sürecinin öğrencilerin sosyal iletişim ve etkileşim becerileri üzerinde; kendi ilgi ve yeteneklerinin farkına varmalarına, kendilerini bu süreçte daha değerli hissetmelerine, kendi öğrenme süreçleriyle ilgili öğretmen ve arkadaşlarıyla birlikte kararlar alarak, tartışma ortamına olanak sağladığına yönelik ifadeler kullandıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte bazı öğrenciler, uygulama sürecinin; sosyal iletişim ve etkileşim becerileri üzerinde; kaygı düzeylerini arttırdığını, uygulama sürecine karşı ön yargılı bir şekilde yaklaştıklarını ve derse karşı ilgisiz olduklarını ifade etmişlerdir. Süzen'in (2007), Aydede ve Maytar'ın (2009) yaptıkları araştırmalarında aktif öğrenme yaklaşımının öğrenci ve öğretmenler arasında iletişim ve etkileşim sürecini olumlu yönde etkilediği sonucuna ek olarak akademik başarılarını, tutumlarını, bilginin kalıcılığını da olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Uygulama sürecinin öğrencilerin öğrenme yaşantılarıyla ilgili olarak; yaparak ve yaşayarak öğrenmelerine, işbirliği içerisinde öğrenmelerine, kendi kendine öğrenmelerine ve gözlemleyerek öğrenmelerine imkân sunduğu belirlenmiştir.

Bu sürecin öğrencilerin zihinsel düşünme süreçlerinde; konulara karşı merak sergileme, sistemli çalışmaya teşvik, verilen bir görevi zamanında yapmaya çalışma, problem çözmeye istekli olma ve doğruyu birlikte arama gibi değişim ve gelişimlere olanak sağladığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte bazı öğrenciler, aynı süreçle ilgili olarak bilgiyi ezberleyerek öğrenmeye çalıştıklarını, planlı ders çalışmadıklarını, grup çalışmalarından hoşlanmadıkları ifade etmişlerdir. Bruner (1996) yaptığı çalışmada etkileşim düzeyi yüksek öğrenme ortamında çocukların zihinsel gelişimlerinin ve öğrenme kapasitelerinin artacağını ifade etmiştir. Aktif öğrenme yöntem ve teknikleri öğrencilere sürekli olarak iletişim ve etkileşim imkânı tanıdığı için rutin öğretim yöntemlerine göre daha etkili olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin uygulama sürecinde karşılaştıkları öğretim faaliyetleri olarak, öğrendikleri bilgi ve verilerin kaynaklarını sorguladıkları, konuyla ilgili sorular sorarak öğrenmeye çalıştıkları, konuları tekrarlayarak öğrendikleri, farklı fikirleri sorgulayarak öğrendikleri, konunun amacını ve nedenlerini sorgulayarak öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrenciler bu süreçte akademik başarılarında artış olduğunu, yardımlaşma ve dayanışma becerilerinin arttığını, daha araştırmacı olduklarını, derse katılımlarında artış olduğunu ve konular üzerinde düşünerek öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Dil (2001)'de yaptığı araştırmasında hemşirelik yüksek okul öğrencilerinin eleştirel düşünme seviyelerini araştırmış, eleştirel düşünmenin sınıf düzeyine göre arttığını ve eleştirel düşünme ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir.

Uygulama öğretmeniyle yapılan görüşmede; bu süreçte öğrencilerinin dikkat, motivasyon ve derse katılımını arttırmak için; öğrencilerine bir şeyleri başarma duygusunun hazzını yaşamaları için fırsatlar sunduğu, onlara sürecin sonunda sahip olacakları kazanımların neler olacağı konusunda bilgi verdiği, her öğrencisinin kendi öğrenme hızına göre ilerlemesi için gayret gösterdiği, derslerinde her hafta dersin içeriğine uygun bir aktif öğrenme yöntem ve tekniğini kullandığı, öğrencilerine kendilerini ifade etmeleri için yeterli zamanı tanıdığını ve kendi öğrenme süreçlerinin sorumluluğunu verdiği tespit edilmiştir. Kartal (2007)'de yaptığı araştırmada öğrencilerle yaptığı görüşmeler sonucunda aktif öğrenme yaklaşımı ile işlenen derslerin daha zevkli, anlaşılır olduğunu, öğrencilerde kendilerine güven duygularının arttığı, başarısız olma korkularının azaldığı ve ders çalışma arzularının arttığını tespit etmiştir. Boyer (2002)'de yaptığı "Aktif öğrenme yöntemlerinin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisi" isimli çalışmasında aktif öğrenme yöntemlerinin kullanıldığı derslerde, öğrencilerin derse karşı motivasyonları ve tutumları üzerindeki etkisini incelemiş ve aktif öğrenme yöntemlerinin öğrencilerin karakter gelişimi ve kendine güvenleri üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Acar (2008)'de yaptığı araştırmasında aktif öğrenme yöntem ve teknikleriyle işlenen derslerin, öğrencilerin kimya dersindeki çalışma isteklerini, özgüvenlerini dersteki başarılarını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Uygulama öğretmeni bu sürecin öğrencilerinin sosyal iletişim ve etkileşim becerileri üzerinde; onları işbirliği içerisinde çalışmaya teşvik ettiğini, daha demokratik bir sınıf ortamı oluşturduğu çalıştığını, öğrencilerinin takım ruhu içerisinde hareket ettiklerini, öğrencilere fikirlerini rahatça ifade etme fırsatı sunduğunu ve herhangi bir konuyla ilgili doğruyu ararken birlikte karar verdikleri belirlenmiştir. Çullu (2003) yaptığı çalışmasında, aktif öğrenme çalışmalarına katılan öğrencilerin, derse karşı olumlu bir tutum içinde olduklarını, dersteki motivasyonlarının arttığı, işlenecek ders konularına karşı öğrencilerin merak içerisinde oldukları ve sosyal iletişim becerilerini olumlu yönde geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Bu süreçte uygulama öğretmeninin kendisine düşen rollere ilişkin olarak; sürece liderlik ettiğini, öğrenme sürecini organize ettiğini, süreç boyunca araştırmacı bir rol içerisinde olduğunu, zamanı verimli bir şekilde yönetmeye çalıştığını, öğrencilerine sorgulayarak ve düşünerek öğrenme fırsatı sunduğunu belirlenmiştir. Uygulama öğretmenin görüşlerinden elde edilen bulgulara göre öğrencilerin bu süreçte; meraklı oldukları, heyecanlı oldukları, gelişim gerginliği içerisinde oldukları, derse karşı etkin katılım içerisinde oldukları, araştırmacı oldukları ve problem çözmeye karşı istekli oldukları tespit edilmiştir. Aksu (2005)' de yaptığı araştırmasının sonucunda, aktif öğrenme yöntemlerinin dersleri çok daha zevkli hale getirdiğini, öğrencilere çeşitli fikirler üretme ve öğrendikleri bilgileri sorgulama fırsatı sunduğunu, öğrenciyi derslerde daha aktif katılımcı ve üretken yaptığını öğretmenlerinde bu süreçte öğrenme sürecini organize ederek ve düzenleyerek öğrencilerine rehberlik etmesinin öğrenme sürecini pozitif yönde etkileyeceği sonucuna ulaşmıştır.

Uygulama öğretmeniyle yapılan görüşmeden elde edilen bulgular doğrultusunda bu süreçte öğrencilerinin zihinsel yeteneklerini geliştirmek için bilgiyi keşfettirerek öğretmeye çalıştığı, öğrenilen bilgiler üzerinde sorgulamalar yaptırdığı, konuları örnekler vererek açıkladığı, değerlendirme sürecine öğrencilerini dâhil ettiği ve öğrencileri özgün eserler üretebilmeleri için teşvik ettiği tespit edilmiştir. Garret (1998)'de yaptığı çalışmada, aktif öğrenme yaklaşımının sosyal araştırma kurslarındaki etkilerini incelemiş ve aktif öğrenme yaklaşımının öğrencilerin karmaşık konuları daha iyi kavramalarını sağladığı, yeni ve farklı düşünceler ürettikleri belirlenmiştir. Kökdemir (2003) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada belirsizlik durumlarında karar verme sürecinde öğrencilerin kullandıkları zihinsel çözüm süreçlerini incelemiş ve bu süreçte eleştirel düşünme eğilimi yüksek grupların daha gerçekçi ve rasyonel kararlar alabildiklerini belirlemiştir. Uygulama öğretmenin görüşlerinden elde edilen bulgulara göre; öğrenme sürecinin merkezinde öğrencilerin yer aldığı ve uygulama sürecinin mesleki yaşantısına olumlu katkısı olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen sonuçlara yönelik aşağıdaki öneriler getirilebilir.

- Bu araştırma süreci 7. sınıf Türkçe dersi üzerinde yürütülmüştür. Diğer alan ve derslerin öğretilmesinde de aktif öğrenme modeliyle işlenen derslerin etkisi incelenebilir.
- Bu araştırma süreci aktif öğrenme modeliyle işlenen Türkçe derslerini oluşturan dört temel dil becerisi üzerinde yürütülmüştür (okuma, anlama, yazma, dinleme). Bu araştırma sürecinin Türkçe dersini oluşturan tek bir beceri alanında planlanarak; farklı öğretim düzeylerinde de araştırılması faydalı olabilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tüm derslerde öğretmenlerin yaptıkları etkinlikleri paylaşabilecekleri bir e-portal oluşturularak, öğretmenlerin burada yaptıkları etkinlikleri birbirleriyle paylaşmalarının önü açılabilir. Bu paylaşımları arttırabilmek ve teşvik edebilmek için bir ödül sistemi uygulanabilir.
- Eğitimin içinde yer alan tüm paydaşlara aktif öğrenme modelinin kazanımları, hizmet içi eğitim kursları aracılığıyla konunun uzmanları tarafından anlatılması faydalı olabilir.
- Tüm öğretmen adaylarına, hizmet öncesi aktif öğrenme modelinin ayrıntıları anlatılarak; bu konuda daha nitelikli bir eğitimden geçmeleri daha sonraki meslek yaşantıları için faydalı olabilir.

Kaynakça

- Acar, B. (2008). *Lise Kimya Asitler ve Bazlar Konusunda Yapılandırıcılığa Dayalı Bir Aktif Öğrenme Uygulaması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aksu H.H. (2005). *İlköğretimde Öğrenme Modeli İle Geometri Öğretiminin Başarıya, Kalıcılığa, Tutuma ve Geometrik Düşünme Düzeyine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aydede, M.N. ve Maytar, F.(2009). Aktif Öğrenme Yaklaşımının Fen Bilgisi Derslerindeki Akademik Başarı ve Kalıcılığa Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (1),137-152.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneyisel Desenler Ön Test- Son Test Kontrol Grubu Desen ve Veri Analizi* (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Boas, H.D. (1989). Implementing A School Based Staff Development Project Designed To Promote Active Learning And Increase Student Interest In Elementary Social Studies: A case study. *Dissertation Abstract International*,49(7),31 (DA713).
- Boyer, R.K. (2002).Using Active Learning Strategies To Motivate Students. *Mathematics Teaching In The Middle Scholl*,(3),4-5.

- Börekeçi, M. (2009). Türk dili edebiyatı ve Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilmesi sürecinde dilbilim ve Türkçe öğretimi. *Turkish studies, international periodical Farthe Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 4/3*, 419-429.
- Brooks, J.G ve Brooks, M.G(1993). *The case for cansructivist classrooms*. Vinking: ASCD Alexandria..
- Bruner, J. (1996). *The Culture Of Education*. Cambridge, MA: Harward University Press.
- Cihan, N. (2010). *Türkçe Öğretimi Amaçlarına Değerler Aktarımı Bağlamında Verilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi. İstanbul Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Cüceloğlu, D. (1995). *İyi Düşün Doğru Karar Ver*. İstanbul: Sistem yayıncılık.
- Çullu, F. (2003). *Aktif Öğrenmenin Yüklemeler, Başarı ile Hatırda Tutma Üzerindeki Etkileri ve Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Demirel, Ö. (2011). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dewey, J. (1996). *Demokrasi ve Eğitim*.(Çeviren: M.S. Otaman).İstanbul: Uygun Basın ve Tic.Ltd. Şti.
- Dil Coşkun, S. (2001). *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Dolinsky, B., Lena ve Diğerleri (2001). *An Active Approach To Teaching Statistics*. *Teaching of Psychology*, 28 (1) 55-56.
- Felder, R. M, Brent, R. (1996). Navigating the Bumpy Road to Student-Centered Instruction. *College Teaching*. 44 (2), 43-47.
- Firlik, Russel J.(2002). A Need for Active Learning: Across. Cultural Perspective, *Education Research information Center, Eric Document* 461-415.
- Garret, K.J. (1998). Cooperative Learning İn Social Work Research Courses: Helping students help one another. *Journal of Social Work Education, Vol.34*, ss. 237-247.
- Gelder, Tim Van.(2005). Teaching Critical Learning: Some Lessons From Cognitive Sciense, *College Teaching*, 45,(1),1-6.
- Güney, N. (2011). *İlköğretim II. Kademedeki Fiilimsilerin Öğretiminde Aktif Öğrenmenin Tutum, Başarı ve Kalıcılığa Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi. Konya.
- İnan, H.(2003). *İlköğretim Birinci Sınıfta Aktif Öğrenme Stratejilerinin Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bursa.
- Karasar, N.(2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi; Kavramlar, İlkeler, Teknikler* (16.Baskı) Ankara: Nobel Yayınları.
- Kartal, T.(2007). *İlköğretim Fen Bilgisi Öğretiminde Aktif Öğrenme Yönteminin Öğrencilerinin Başarılarına, Tutumlarına ve Hatırda Tutmalarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Kavcar, C. (2004). *Dil ve Ulusal Bağımsızlık Dil ve Dilimiz Türkçe*. Tömer Yayınları. Ankara.
- Kırmızı Susar, F. Fenli, A. , Kasap, D. (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme İle Okuma Alışkanlıklarına Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi; Sayı: (1)*, 354-364
- Koç, G. (2000). Etkin Öğrenme Yaklaşımının Eğitim Ortamlarında Kullanılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:(19)*, 220-226.
- Kökdemir, D. (2003). *Belirsizlik Durumlarında Karar Verme ve Problem Çözme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Lee, J. A.N. (1999). Incorporating Active-Learning in to A Web-Based Ethics Course. *29 th Annual Frontiers in Education Conference*. Proceedings. Pp: 12 D6/19- 12D6/24.
- Lena, A.N.,Bergendahl,C,Stenlund,P.,Tibell,T(2001) An Open Laboratory Experiment, A Method For Active Learning: *Biochemistry Education For Millennium. Dissertation Abstract International,53 (7)* 311,(DA2934).
- MEB. (2015). *İlköğretim Türkçe Dersi (6.7.8 sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Morgan, A. L.(2003). Toward a Global Theory of Mind: The Potential Benefits of presenting a Range of Theories through Active Learning. *International Studies Pespectives, (4)*, 351-376.
- Norman. G.(2004). What's The Active Ingredient in Active Learning? *Advances in Healthy Sciences Education (9)* 1-3

- Punch, K.F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş*. Çev., D. Bayrak, H.B. Arslan, ve Z. Akyüz. Siyasal Kitabevi. Ankara.
- TDK. (2016). *Türkçe Öğretimi Kılavuzu*. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara.
- Ritchart, Ran and Perkins, David N.(2005). *Learning to Think: The Challenges of Teaching Thinking*. The Cambridge Handbook. Of Thinking and Reasoning.(Ed: Keith J. Holyoak ve Robert. Marrison).Cambridge: Cambridge University Press.ss.775-802.
- Rudd, R.D. (2007). Defining Critical Thinking Techniques: *Connecting Education And Careers*, 82 (7), 46-49.
- Smart, K.L. and Csapo, N.(2007). Learning by Doing: Engaging Students Through Learner- Centered Activities. *Business Communication Quarterly*. 70(1), 451-457.
- Sönmez, V. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara. Anı Yayınları.
- Süzen, S. (2007). Aktif Öğrenme Teknikleriyle Desteklenmiş Fen ve Teknoloji Eğitiminin Öğrenme Ürünlerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, A ve Şimşek, H.(2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Sekizinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Aim and Scope

The aim of the study is to determine the effect of Turkish lessons on critical thinking dispositions according to active learning model. This study is an experimental study that investigates the effects of 7th grade Turkish lessons planned on active learning models on students' critical thinking dispositions. The study group of the research consists of 59 students attending seventh grade in 2016-2017 academic year in Erzurum. 29 students of these students participated in the experimental group; 30 students are the control group. Individual interviews were conducted with each of the 29 students from the experimental group with the help of a semi-structured interview form. The same process was repeated using the interview form prepared for the practice teacher. The research process lasted for 10 weeks, 2 hours per week. Content analysis and descriptive analysis method were used in the analysis of the interviews with teachers and students via semi-structured interview form. When the individual interviews with the students and teachers were analyzed, it was determined that the students and the practice teacher stated that the Turkish lessons they used using the active learning model had a positive effect on the critical thinking tendencies in various aspects.

In the modern era, the understanding of education that is desired to be achieved is organized on the basis of scientific theories and principles (Börekçi, 2009). In the modern science-oriented understanding of education, the student prioritizes scientific thinking, research, questioning, learning by doing and experiencing, discussing results, student-centered education, structuring knowledge, making sense of learning, and high-level mental thinking skills. In this understanding of learning, the aim is to provide students with curiosity about learning and to prepare an environment for students to assimilate and actively use information (Güney, 2011).

Teachers; They are faced with a number of problems in identifying and using instructional models that will enable students to participate more actively in Turkish language teaching and provide them with the opportunity to think critically. Teaching models used by teachers in teaching Turkish lessons are generally stereotyped models, not being at the desired level in ensuring the active participation of the students, not being able to reach the desired level in developing a critical perspective on what they learned from the rote learning approach and developing a critical point of view. The existence of generations who have difficulty in understanding what they read and write in Turkish language teaching, who do not interpret what they listen to and who do not want to talk about it all, stands as a real problem. All these problems can contribute to the solution of this problem, students can participate in classes more actively, alternative teaching models and what is unknown about how to use the problem is exacerbated.

While the rich learning experiences offered to students in Turkish lessons open the door to different worlds of ideas and thoughts; it will play an important role in building the future of the country. In this respect, the research will contribute to the field; It is considered important in the Turkish language teaching by giving students the tendency to think critically and guiding the arrangement of alternative models in a specific plan.

The general purpose of this study is to determine the effects of active learning model applied on 7th grade Turkish course on students' critical thinking dispositions. In order to achieve this aim, it will be tried to determine the opinions of the experimental group students and the application teacher about the application.

Methods

This study is an experimental study that investigates the effects of 7th grade Turkish lessons planned on active learning models on students' critical thinking dispositions. Experimental model is the studies in which the observed situation is examined directly under the supervision of the researcher in order to determine the cause and effect relationships in a research (Karasar, 2006). The study was structured as a mixed pattern since both inter-group (experimental-control) and intra-group (pre-test and post-test) measurements were made. In mixed patterns in which at least two variables are examined, one of these variables defines different experimental process conditions in which neutral groups are formed and the other defines repetitive measurements of subjects in time (Büyüköztürk, 2007).

Findings

The data obtained from the individual interviews with the students in the experimental group were divided into themes under the name of attention and motivation, social communication and interaction, learning experiences, mental thinking processes, learning approaches to the subject and the opinions they wanted to add to the subject and each theme was divided into codes within itself. The data obtained from the individual interviews with the teacher conducting the application process, attention and motivation, social communication and interaction, the roles that belong to them during the application process, the roles pertaining to their students, the mental teaching activities applied by the students to improve their mental abilities and the opinions they want to add to the subject are divided into themes and each is divided into themes. The theme is explained in detail by using descriptive analysis method which is one of the qualitative data analysis methods.

Conclusion

The research process focused on students' attention and motivation; It is also stated that they contribute to their planning and preparedness to the classes and they develop critical thinking and questioning skills and problem solving skills. In addition, students, learning process by questioning the accuracy of the information learned to them, creating a positive communication environment, pre-learning and new learning to connect, to be positive stress against the lesson, listening to the lessons more effectively, teachers and friends in their direction to change the direction of positive expressions. On the other hand, some students will be able to explain the implementation process; It was found that they caused excessive stress on their attention and motivation, they went unprepared for the lessons, they did not want to take duties and responsibilities during the application process and they used expressions indicating that they experienced fear of not being able to accomplish a given task. It was determined that the results obtained from this study and the results obtained from the studies mentioned below support each other in various aspects. This application process is on students' social communication and interaction skills; It was found that they used expressions to make them aware of their own interests and abilities, to feel themselves more valuable in this process, to make decisions with their teachers and friends about their own learning processes and to enable them to discuss. However, some students will be aware of the implementation process; on social communication and interaction skills; They stated that they increased their anxiety levels, they were prejudiced towards the application process and they were indifferent to the course. The application process is related to the students' learning experiences; learning by doing and experiencing, learning in collaboration, self-learning and observing. In this process, students' mental thinking processes; It has been found that it enables changes and developments such as exhibiting curiosity towards subjects, encouraging systematic work, trying to do a given task on time, being willing to solve problems and searching for the truth together. However, some students stated that they tried to learn by memorizing the information related to the same process, they did not study planned courses, they did not like group work. They stated that they question the sources of the information and data they have learned as the teaching activities they encounter during the application process, they try to learn by asking questions about the subject, they learn by repeating the subjects, they learn by questioning different ideas, they have learned by questioning the purpose and reasons of the subject. In addition, the students stated that there was an increase in their academic achievement, that their solidarity and solidarity skills increased, that they were more researchers, that their participation in the course increased and that they learned by thinking on the subjects.

In the interview with the application teacher; to increase the attention, motivation and participation of the students in this process; provide an opportunity for students to experience the pleasure of achieving something, inform them about what gains they will have at the end of the process, strive for each student to progress according to their own learning speed, and use an active learning method and technique appropriate to the content of the course each week and give enough responsibility for their own learning processes. Kartal (2007), in his research with the students as a result of the interviews with the active learning approach, the lessons are more enjoyable, understandable, increased self-confidence in students, decreased the fear of failure and desire to study increased. The application teacher will focus on the social communication and interaction skills of the students of this process; It encourages them to work in collaboration, creates a more democratic classroom environment, works in a team spirit, provides students with the opportunity to express their ideas freely, and

decides together when searching for the truth on any topic. In this process, regarding the roles of the practice teacher; It is determined that it leads the process, organizes the learning process, plays a researching role throughout the process, tries to manage time efficiently, and offers its students the opportunity to learn by questioning and thinking. According to the findings obtained from the views of the teacher in this process; they were curious, excited, in developmental tension, active participation in the course, researcher and willing to solve problems. In line with the findings obtained from the interview with the practice teacher, in this process, it was determined that the students tried to teach by discovering the information in order to improve their mental abilities, made inquiries on the information learned, explained the subjects by giving examples, included the students in the evaluation process and encouraged the students to produce original works.

This research process was conducted on 7th grade Turkish course. In the teaching of other fields and courses, the effect of the courses taught by active learning model can be examined. This research process was carried out on four basic language skills (reading, comprehension, writing, listening), which consisted of active Turkish language lessons. This research process is planned in a single skill field which constitutes the Turkish course; it may also be useful to investigate at different teaching levels. An e-portal can be created by the Ministry of National Education where teachers can share their activities in all courses, allowing teachers to share their activities with each other. A reward system can be applied to increase and encourage these shares. It may be useful to inform all stakeholders involved in the training by the experts of the subject through the in-service training courses. Explaining the details of pre-service active learning model to all prospective teachers; more qualified training in this subject may be beneficial for later professional lives.